

העזבי והעזדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד • פרשת תרומה תשפ"ב

גליון מס' 48 • שנה ב'

דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

עשה בצלאל אחד של עץ ושנים של זהב. צ"ב מה נשתנה ארון הברית מכל כלי המשכן שעשוהו כפול שלשה. וי"ל עפימ"ש לעיל בחלק א' דג' ארונות רומזים על תלמיד חכם הלומד תורה ועל המחזיקים בו תומכי תורה, ארון של עץ הוא הת"ח כמו"ש בפ' שלח היש בה עץ אם אין פירש"י אדם כשר וכו', וב' ארונות של זהב הם התמכין דאורייתא עץ חיים היא למחזיקים בה והמה של זהב כי מזילים זהב מכיסם לצורך החזקת תורה.

והנה בכל הכלים הציפוי הוא טפל לכלי ואין לו ערך מצד עצמו ואין דמיון בין הציפוי לערך הכלי עצמו, משא"כ בארון גם ב' ארונות הציפוי הם ארונות בזכות עצמם ודומים לארון האמצעי, להורות שלמחזיקים בת"ח יש חלק בתורתו בשוה אליו כגון יששכר וזבולון וכיו"ב או אשת ת"ח המסייעת לו לעסוק בתורה שהם נוטלים חלקם בשוה עם ת"ח עצמו חלק כחלק יאכלו, כמו"ש באוה"ח פ' כי תשא עה"פ זה יתנו (שמות ל ג) כי יששכר וזבולון החולקים בתורה שלמד יששכר יהיה לכל אחד חלק שלם ולא מחצית, ועי' בתרגום יוב"ע פ' ויגש מ"ו י"ד עה"פ ובני זבולון סרד וגו' ובנוי דזבולון תגרין מרי פרקמטיא מפרנסין ית אחוהו בני יששכר ומקבלין שכר כותהו ע"כ. לפיכך ב' ארונות זהב שהם התמכין דאורייתא גם הם ארונות שלמים בדומה לארון האמצעי.

ועשו ארון עצי שטים. במדרש (שמו"ר פל"ד ב') בכל הכלים האלה כתיב ועשית ובארון כתיב ועשו ארון, א"ר יהודה ב"ר שלום א"ל הקב"ה יבאו הכל ויעסקו בארון כדי שיזכו כולם לתורה. מכאן ראינו שכל מי שעוסק ומסייע בבנין המוכן לתורה יזכה אף הוא להיות בן תורה.

וצפית אתו זהב טהור מבית ומוחיץ תצפנו ועשית עליו זר זהב סביב. פירש"י עולה הזר למעלה מכל עובי הכפורת כל שהוא והוא סימן לכתר תורה. הנה בשלשה כלים בלבד שבהיכל נעשה זר זהב סביב, בארון ושלחן ומזבח, כדאמרו בגמ' יומא (עב:) אמר רבי יוחנן שלשה זירים הן של מזבח ושל

הנה נעשה ונשמע הוא היפך הסדר דהול"ל נשמע ונעשה, אך זאת גדולת ישראל קדושים שהיו נכונים לעשייה בטרם שמעו. כן מצינו כאן בכתוב ג"כ היפך הסדר, דפתח בציווי ויקחו לי תרומה וכו' ותיכף אמר וזאת התרומה אשר תקחו מאתם ומנה כל הדברים הנצרכים למשכן זהב וכסף ונחושת וכו' ועדיין לא אמר לאיזה צורך נתבקשו לתת כל אלו, רק בסוף דבריו סיים ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם שהוא תכלית ענין התרומה, זה היה לו לומר בתחילה ויקחו לי תרומה וכו' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ואח"כ וזאת התרומה אשר תקחו וכו', וזה ממש כענין נעשה ונשמע, וז"ש כיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד א"ל הקב"ה ויקחו לי תרומה.

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם. במדרש (ויק"ר פ"א ו) ויקרא אל משה וכו' לפי שהיתה נפשו של משה עגומה עליו ואמר הכל הביאו נדבתן למשכן ואני לא הבאתי א"ל הקדוש ברוך הוא חייך שדיבורך חביב עלי יותר מן הכל שמכולן לא קרא הדיבור אלא למשה ויקרא אל משה. צ"ב לא נתפרש איזה דיבור הוא החביב הלא כל התורה כולה דיבר משה, הרד"ל פירש דבריו שדיבר להורות לעושי המלאכה וכו', אבל א"כ מאי פיוס הוא בזה. ונראה לומר זה הדיבור עצמו שהתאונן עתה בפיו ואמר, הכל הביאו ואני לא הבאתי, שברון הלב ושפלות הרוח שהיתה בו על שלא הביא ונשאר הרצון בלבו בלי להוציאו לפועל זה הוא הדיבור החביב לפני ה"ת יותר מן הכל, משום שכל ענין תרומת בנין המשכן וקרבנותיו היה להטות את לבות בני"א אל הקב"ה כמו"ש מכל איש אשר ידבנו לבו, ואין עוד חיבור כשברון הלב כמו"ש (תהלים נא יט) זבחי אלקים רוח נשברה וגו'. איתא בשפת אמת (סוכות תולד) ששמע מוקנה חי' הרי"מ בשם הר"ר מפרשיסחא הבוחר בשירי זמרה היינו בשיריים שנשארים בלב ואין יכולת להוציאם בפה זה הוא סימן לדבר שבקדושה.

ועשו ארון עצי שטים וכו' וצפית אותו זהב טהור מבית ומוחיץ תצפנו. פירש"י שלשה ארונות

ויקחו לי תרומה וגו'. פירש"י לי לשמי, צ"ב מה נשתנה מצוה זו מכל המצוות, הלא כל מעשי המצוות ראוי לעשותם לשם שמים. עוד קשה דפתח הכתוב בציווי ויקחו לי תרומה וכו' ותיכף אמר וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת וכו' ועדיין לא אמר לאיזה צורך נתבקשו לתת כל אלו רק בסוף דבריו סיים ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, זה היה לו לומר בתחילה ויקחו לי תרומה וכו' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ואח"כ וזאת התרומה אשר תקחו וכו'. וי"ל הנה להלן בסוף הפרשה (כז ג) כתיב ועשית סירותיו לדשנו ויעיו ומזרקותיו וכו' לכל כליו תעשה נחושת, וקשה מהו לכל כליו, ואם הכונה שיעשה את הכלים האלו מנחושת הוה ליה למימר כל כליו תעשה נחושת, ולכן פירש"י לכל כליו כמו כל כליו, וכן תרגם יונתן כל מנוי תעביד נחשא, ואכתי צריך ביאור למה כתיב לכל כליו.

והנה בספר דודאי מהרא"י כתב דבר חידוש וז"ל, יש לפרש שכונת התורה שהתחלת עשיית הנחשת מהארץ אשר חצבה ממנה, תהיה לתכלית לעשות כלי המקדש, וכמו שהצריכה התורה בגויל של ס"ת ותפילין להיות מעובד לשמה כמו כן תהיה תחלת עשיית הנחשת לשם כלי המקדש ע"כ. וכן מצינו בקרבנות הנשיאים איתא בספרי פ' נשא (פיסקא מ"ט) ע"פ וקרננו קערת כסף אחת, מגיד שלא נעשו תחילה אלא לשם קרבנות, כלומר שגם הכלים היו מכלל הקרבן כי נעשו מתחילה לשם קרבנות והוקדשו תיכף. ולפי"ז יש לומר דזהו שאמר ויקחו לי תרומה פירש"י לי לשמי, זה קאי על י"ג דברים שנצטוו להביא זהב וכסף ונחושת וכו' ואמר שכל אלו יהיו עשויים מתחילתן לשמה לשם קדושת המשכן, וזה דבר חידוש הוא לפיכך הקדים אותם בתחילה, ואח"כ אמר ועשו לי מקדש וכו' ופשיטא שיעשה לשם שמים ככל המצות שבתורה, ואח"כ מנה את הדברים הנצרכים לזה.

ויקחו לי תרומה וגו'. בתנא דבי אליהו (פ"ז) איתא, כיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד א"ל הקב"ה ויקחו לי תרומה. צ"ב מה ענין זה לזה. וי"ל

ארון ושל שלחן וכו' רבי יוחנן רמי כתיב זר וקרין זיר זכה נעשית לו זיר לא זכה זרה הימנו ע"כ. הנה אלו הם שלשה כתרים כתר תורה כתר כהונה וכתר מלכות, וצ"ב הלא כל אלו מצופים זהב ולמה נצרך להוסיף עוד זר, וי"ל הזר סביב הוא בחינת קלי' נגה כמו"ש (יחזקאל א כז) ראיתי כמראה אש ונגה לו סביב, כי בשלשה דברים אלו תורה כהונה מלכות יתכן גם מקום אחיזה לחיצונים, וזר הוא המחיצה המקיפה את הקודש ויש בה מקום לפסולת כגון כבוד ותאווה וכו"ב, ואם כי נצרך גם זה לאדם במדת מה כנודע, אבל העבודה היא להכניס גם את זאת לקדושה להיות זהב טהור, ועל כן אותו הזר יהיה שיעורו אך משהוא ולא יותר, ולכן אמרו זכה נעשית לו זיר לא זכה זרה הימנו ח"ו, אבל במנורה לא נעשה זר כי היא טהורה לגמרי אור הגנוז ואין בו חיצוניות כלל לפיכך כתיב בה המנורה הטהורה. ומרן הבית ישראל זצ"ל אמר שהמנורה צריכה שמן זית זך בלא שמרים ולא כמנחות, כי היא רק אכילת גבוה ודפח"ח.

ועשית עליו זר זהב סביב. פירש"י שעשה הארון החיצון גבוה מן הפנימי עד שעלה למול עובי הכפורת ולמעלה הימנו משהו, וכשהכפורת שוכב על עובי הכתלים עולה הזר למעלה מכל עובי הכפורת כל שהוא והוא סימן לכתר תורה. הארון רמז לתלמיד חכם, הנה אותו זר כתר תורה עולה מגופו של הארון ולא שהונח עליו, מכאן שכתר תורה יוכל להיות רק כשהוא עולה מגופו של הת"ח ותלמודו ולא ממה שניחו עליו כתר מבחוץ כי אז לא יהיו אותו. וגם שמדת הכתר והתהילה לת"ח יהיה רק בשיעור כל שהוא ולא יגזימו בגאווה וד"ל.

וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו וגו'. בגמ' יומא (עב) מבית ומחוץ תצפנו אמר רבא כל תלמיד חכם שאין תוכו כבדו אינו תלמיד חכם. צ"ב והא חזינן שהוא ת"ח והיאך יכחשו זאת, וי"ל הכונה דאעפ"י שגרסו וגמיר טפי אבל אינו בגדר שם תלמיד חכם כראוי. והנה בגמ' (ברכות כח) שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר כל תלמיד שאין תוכו כבדו לא יכנס לבית המדרש, הקשה מרן האמרי אמת זצ"ל היאך יכנסו וכי נאמן הת"ח להעיד על עצמו שתוכו כבדו והלא אין אדם משים עצמו רשע ע"כ. וי"ל הנה לכאורה למה נקט רבן גמליאל תקיפות זו להרחיק תלמידים מביהמ"ד הלא לאו כל אדם תוכו כבדו וכי בשל כך לא יכנס לביהמ"ד ויהיה מיושבי קרנות, וי"ל הכונה דבהכרח זו הכניס הרב הרהור תשובה בתלמידים, וגם מי שאין תוכו כבדו נהרד מכך שלא יזכה להיות מחובשי ביהמ"ד ומיד קיבל על עצמו לטהר מעשיו ולהיות תוכו כבדו וברגעא חדא נהפך לאיש אחר ונכנס. וזהו שאמר רבא כל ת"ח שאין תוכו כבדו אינו תלמיד חכם, מכאן אמירה זו יזדרז כל צורבא מרבנן להיטיב מעשיו מבית ומחוץ שאל"כ ילקח ממנו תואר תלמיד חכם.

ושתי טבעות על צלעו האחת וכו'. פירש"י והוי"ו זו יתירה היא וכו'. וי"ל בדרך רמז טעם לאות וי"ו, הנה הארון הוא סוד מלכות כמבואר בדברי הראי"ה (שער הפסוקים פ' בשלח), וא"כ הטבעות המחוברות אליו ה"ס ז"א שהוא אות וי"ו דהוי"ה, ונעשה ע"י הטבעות יחוד זו"נ, ולכן כתיב ויצקת לו ארבע טבעות ולא כדכתיב בשאר הכלים ונתת ושמת, ויצקת פירושו להיות כגופא חדא.

והיו הכרובים פרשי כנפים למעלה וגו'. כתב אאמור"ר זצ"ל בספר תפוחי חיים, וי"ל רמז למ"ש בזה"ק כל תורה ותפלה דלא בדחילו ורחימו לא פרכת לעילא, הנה כרוב"ב עה"כ גימ' יר"א"ה ואהב"ה דהיינו דחילו ורחימו, ואז פורשים כנפים למעלה עכ"ל. ונ"ל להוסיף דלכן היו הכרובים פרוצף זכר ונקבה

ע' בגמ' יומא (נד) ואומרים להן ראו חבתכם לפני המקום כחבת זכר ונקבה, וכמבואר בזה"ק (ח"ג נ"ט ע"א) אוף הכא כרובים זכר ונקבא, ונודע אהבה בחי' דכורא ויראה בחי' נוק', לפיכך שנים כרובים אהבה ויראה.

ועשית לו מסגרת טפה סביב. פירש"י ונחלקו חכמי ישראל בדבר יש אומרים למעלה היתה סביב לשולחן וכו' וי"א למטה היתה תקועה מרגל לרגל וכו'. וי"ל רמז בדברי רש"י, שולחן רומז לעושר כפירש"י, וגם לאכילה, מסגרת היא שפה וגבול, איתא בס' צמח צדיק בשם חותנו הרה"ק מרוזין ז"ע עה"פ (ויקרא א יא) ושחט אתו על ירך וגו', דהפסוק קאי על היצה"ר במה תוכל לשחוט אותו ופ' הכתוב בג' דברים, הא' על ירך ע"י מדת יסוד שמרומז בתיבת ירך כידוע, ב' המזבח הוא אכילה כי השולחן נקרא מזבח, שיאכל בקדושה ובטהרה, והג' צפונה פ' בממון כמו"ש (איוב לו כב) מצפון זהב יאתה שיתנהג ע"פ התורה"ק ואז תוכל להיות לפני ד' עכ"ל. וזהו שנרמז כאן ועשית לו מסגרת דלכל אלו צריך שיעשה לו מסגרת. ומ"ש י"א למעלה וי"א מרגל לרגל רומז על כל הנ"ל.

ועשית קערותיו וכפותיו וכו'. במשנה מנחות (צו) אבא שאול אומר שם (פירש"י באותו ריוח שבין סדר לסדר) היו נותנין שני בזיכי לבונה של לחם הפנים אמרו לו והרי כבר נאמר ונתת על המערכת לבונה זכה (על ממש), אמר להם הרי כבר נאמר ועליו מטה מנשה (הוי אומר על בסמוך). הקשה מרן השפת אמת זצ"ל וז"ל יש לעיין לאבא שאול דעל בסמוך מנלן דבעינן ב' בזיכין, בשלמא לת"ק על כל מערכה היה נותן בזך א', אבל אי על בסמוך, בבזך א' שיש בין המערכות שפיר מתקיים על המערכת לבונה זכה, ובני מ' אברהם מרדכי נ"י השיב משום דכתיב כפותיו והם בזיכין לשון רבים הוי שתיים עכ"ל. והנה יראתי בפצותי להעיר על דברי מרן ז"ל, אבל צ"ע בדבריהם דהלא הדבר מבואר להדיא דתניא בתו"כ פ' אמור (פ"ה) ונתת על המערכת, יכול מערכת אחת (פ' תתן בזיך לבונה רק על מערכת אחת), הריני דן, נאמר כאן מערכת ונאמר להלן מערכת, מה מערכת אמור להלן תופס שתיים מערכות אף מערכת האמור כאן תופס שתיים מערכות ע"כ, וגזירה שוה זו אתיא לכו"ע. גם מה שתיירץ מרן האמרי אמת לא הבינותי, דשמוא י"ל כפותיו ע"ש רבים דמן הסתם הכינו יותר כפות לרווחא דמילתא, וכמו להלן (כו ג) ועשית סירתיו לדשנו ועיני ומזרקתיו ומזלגתיו ומחאתיו וכו' נחשת, ועשו הרבה גם מכסף וזהב כדאיתא במשנה בפרק תמיד נשחט (פסחים סד) שורה של זהב זהב ושורה של כסף כסף, וצ"ע.

ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד. מה שנקרא לחם פנים י"ל בדרך מוסר, מן הלחם היה ניכר פניו של אותו כהן שזכה בחלקו אם לטוב או למוטב, וכמו"ש בגמ' יומא (לט) הצנועין מושכין את ידיהן והגרגרנין נוטלין ואוכלין ומעשה באחד שנטל חלקו וחלק חבירו והוי קורין אותו חמצן (פירש"י גולן) עד יום מותו, וכן בגמ' פסחים (ג) הנהו תלתא כהני חד אמר להו הגיעני כפול וחד אמר הגיעני כזית וחד אמר הגיעני כזנב הלטאה בדקו אחרי ומוצאו בו שמץ פסול, וזהו לחם פנים'.

ותכלת וארגמן ותלעת שני וגו'. פירש"י תכלת צמר צבוע בדם הלזון. הנה בגמ' (יבמות ד:) ממאי דתכלת עמרא הוא מדשש כיתנא תכלת עמרא, פירש"י ד"ה ותכלת עמרא - מדשש כיתנא דכתיב (שמות לט כח) מכנסי הבד שש משזר, ובד היינו פשתים כדמפרש בבא לו כ"ג במסכת יומא (עא:) בד דבר העולה בד בבד, תכלת עמרא וכן שאר צבעים האמורים בבגדי כהונה ארגמן ותולעת שני שאין בגדי כהונה אלא מצמר ופשתים דכתיב בספר יחזקאל (מד יז) ביוה"כ

בגדי פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם צמר ש"מ שעבודות החיצונות יש בהם צמר עם פשתן ולא מין אחר, ומדמפרש קרא שש באחד מן המינין שמע מינה שאר המינין צמר היו ע"כ. הנה לימוד זה דתכלת היינו צמר אינו חידושו של רש"י אלא הכי תני בירושלמי (כלאים פ"ט ה"א) אמר רבי זעירא כתיב כתנת בד קודש ילבש (ויקרא טז ד), בד שהוא עולה יחיד, והרי צמר עולה יחיד, פירש בקבלה (יחזקאל) ולא יעלה עליהם צמר בשרתם בשערי הפנימית וביתה. ומה שהעיר בס' תו"ת על דברי התוס' יומא (שם ד"ה ואימא) שלא הביאו הוכחה זו המפורשת בירושלמי, לק"מ, וכי עלתה על הדעת שנשמטה ראה זו מדעת קדשם, אלא שהתוס' פליגי בזה על רש"י כמבואר בתוס' (יבמות שם ד"ה ותכלת) ונקטו דהלימוד הוא מן התורה כדתנא דבי ר' ישמעאל דכל בגדים צמר ופשתים הם, ובבגדי כהונה אמר רחמנא לבגדיהם עיי"ש. אכן בתוספות ישנים (שם ד"ה תכלת) הביאו את שני הלימודים עיי"ש. ואדרבה בס' ישרש יעקב עמ"ס יבמות מקשה על רש"י למה הוצרך להביא ראיה מדברי קבלה והוה ליה לאתויי ראיה מהתורה כהתוס' עיי"ש.

ועשית את הקרשים. פירש"י היה לו לומר ועשית קרשים כמו שאמר בכל דבר ודבר מהו הקרשים מאותן העומדים ומיוחדים לכך. נ"ל להוסיף הנה לעיל פ' משפטים כתיב ואלה המשפטים בה"א הידיעה, ובספר שו"ת ר' שאול משה להגרש"מ מוויירשוב ז"ל (דרוש לשבחה"ג עמ' קפ"א) כתב בזה"ל, שמעתי מפה קדוש של מרן שליט"א מגור (השפת אמת) ז"ל שאמר שלכך נכתב בפ' משפטים ואלה המשפטים וגו' בה"א הידיעה, להורות כי המשפטים שלמטה הם מכוונים עם משפטים שלמעלה עכ"ל. לפי זה י"ל גם כאן הקרשים הם גופו של המשכן, ומשכן שלמטה מכוון כנגד משכן שלמעלה כמו"ש בפ' בשלח מכוון של לשבת פירש"י מקדש של מטה מכוון כנגד כסא של מעלה אשר פעלת, לכן אמר ועשית את הקרשים היינו הקיימים ויודעים מקרשים של מעלה. אח"כ מצאתי בבעל הטורים פ' פקודי (שמות מ יח) ויקם משה את המשכן - משכן לא נאמר אלא המשכן לרבות משכן של מעלה דאיתא בפסיקתא (פ"ה) שצוה הקב"ה למלאכים של מעלה להקים לו משכן למעלה. ועי' מ"ש מרן החת"ס פ' תרומה עה"פ והקמת את המשכן וז"ל, והיות כל מעשה משכן עשוי למעלה מקדש ה' כוננו ידיו (ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה ורש"י לעיל כג כ) על כן לא יוחלפו ולא ישתנו הקרשים היינו כמשפטו אשר אראת בהר הוואיל והראית בהר המשכן עשוי ובנוי ממילא הקרשים שלמטה המה מעין שלמעלה וצריכים משפט.

ועשית את הקרשים למשכן. במדרש (שמו"ר פל"ה ד') לא היה צריך לומר אלא ועשית את הקרשים משכן מהו למשכן וכו'. וי"ל הנה הקרשים הם עצי ארזים שהכין יעקב אבינו לצורך המשכן והביאום בני ישראל למצרים כדפירש"י והוא מתנחומא (תרומה פ"ט) וזהו ועשית את הקרשים 'למשכן' פ' תתקן את הקרשים המיועדים למשכן מכבר.

והבריח התיכון בתוך הקרשים וגו'. צ"ב למה כתיב בה"א הידיעה והבריח התיכון ולא כמו שכתב לפינ"ז ועשית בריחים וכו', וכי ידוע לנו מכבר שיש בריח התיכון, הול"ל ובריה תיכון בתוך הקרשים. וי"ל הנה בדעת זקנים לבעלי התוס' לעיל (כה ה) הביאו בשם המדרש שהבריח התיכון נעשה ממקלו של יעקב שעליו אמר כי במקלי עברתי את הירדן הזה, והביאו למצרים וכשיצאו העלוהו עמו (כמו דאיתא גבי הקרשים). והקשו מהמפורש בתוספתא (מגילה פ"ב מ"ה) כלים שנעשו מתחילה להדיוט אין עושין אותם לגבוה וכו' וא"כ איך השתמשו במקלו של יעקב לבריה התיכון עיי"ש. ויש ליישב עפ"י מ"ש כאן בתרגום יונתן ב"ע

מה שייכות זה לזה. וי"ל דהנה אמרו חז"ל (יומא ט:)
מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובעבודה ובגמילות
חסדים למה נחרב משום שנאת חנם, משמע
שכשאינן אחדות ושלוש אין מקום לבית המקדש, ויש
להסביר טעם הדבר כי המקדש
הוא המאסף ומצרף המעשים
של כל העם וע"י הצורך שכולם
עריבים זה לזה נעשה דבר שלם,
וכדאיתא בספ"ק שע"י הצורך
מקיימים כל ישראל כל התורה
כולה גם מה שאינו שייך להם
כגון מצות מיוחדות לכהנים וכו',
וכן בתפלתם שמצטרפים ביחד
וכאו"א משלים החסרון של חבריו.
ושמעותי בענין זה מספרים
מאיש פשוט וע"ה שהיה רוקד
בשמחת תורה וספר תורה בזרועו
בהתלהבות ושמחה גדולה, תמה
הרב ושאלו לשמחה מה זו עושה
הלא כל השנה כולה לא עסקת
בתורה ומה לך ולס"ת, השיב
הלה בחכמה הרי אף אני מתוודה
ביום הכפורים ועל חטא שחטאנו
לפניך בכפת שוחד ולכאורה וכי
רב אני או דיין שנכשל בשוחד
אלא כל ישראל עריבים זה לזה
ונעשים כשותפים בכל התורה
וכשם שאני חייב מחמת שותפות
להתוודות על כפת שוחד שרבינו
נכשלים בה כך יש לי זכות לשמוח
בתורתם של אחרים שלומדים כי
גם בזה אני שותף.

והנה בשעה שאמרו בני נעשה
ונשמע פסקה זוהמתן ואז היו
באחדות גמורה כמו שנאמר ויחן שם ישראל נגד ההר
כאיש אחד בלב אחד ומכיון שבטלה כל שמץ שנאת
חנם ופירוד מלבבם זכו באותה שעה למצות ויקחו לי
תרומה וגו' ועשו לי מקדש שכן אז היו ראויים לבית
המקדש. (אשיב אברהם)

וכשמתנהג בדרך הטוב אז נעשה מרכבה להשכינה
הק' ומגלה מלכותו ית', וזהו, בשעה שאמרו ישראל
נעשה, רצונו שכל דבר שנעשה, ונשמע, רצונו שיהיה
עם הדעת הכלול בשמיעה, מיד אמר הקב"ה ויקחו לי

דרוש מרבינו בעל תפוחי חיים וצוק"ל

ויקחו לי תרומה. במדרש ובתנ"כ (פי"ז) איתא, כיון שאמרו ישראל נעשה
ונשמע מיד א"ל הקב"ה ויקחו לי תרומה. ויש לבאר דברי המדרש דהנה צריך ליישב
למה לא ציוה הקב"ה על התרומה מיד בצאתם ממצרים כשהיה בידם רכוש גדול
וכו'. וי"ל עפ"י מה דאיתא בשם הבעש"ט הק' הובא בס' בעש"ט עה"ת פר' תרומה
בשם רס"ג שראוי לאדם לחשוך בכל הדברים הגשמיים ומתוכו יבוא לחשוך בתורה
ועבודת ד' וכו' עיי"ש עפ"י משל. והנה במצרים כשהיו בחשכת הגלות וקושי השעבוד
בטל מהם החשך והרצון לכל דבר שבעולם כידוע בחוש (עי' רש"י סוכה נ"ב שהמצטרע
אינו מקל ראש לתאוה, ובסנהדרין כ' בתוס') לכן ציוה הקב"ה שישאלו כל כסף וזהב ואמרו
למשה בבקשה ממך דבר אל בני ישראל וישאלו גו' כי היה צריך להפציר בהם ולהכניס חשק
לממון וכדו' כדי שע"י חמדת הרכוש יתעורר לבם לשמחה ורצון החיים ויהיו מסוגלים
אח"כ לחשוך בתורה.

ובזה פירשתי מ"ש חז"ל שאמר הקב"ה שלא יאמר אותו צדיק ועבדו ועינו אותם
קיים בהם ואח"כ יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם, שעפ"י פשוטו אינו מובן וכי זה
היה כ"כ נכבד בעיני אא"ה לקחת הרכוש וכי בשביל זה היה כדאי לענותם ד' מאות
שנה, אך ענין טענת א"א היתה כי ע"י העינוי יתבטל מהם החשק לכל דבר ואיך ירצו
לקבל את התורה ע"ז הבטיחו שיקדים לעורר בהם חשק ושמחת חיים ע"י הרכוש גדול
שיקבלו בצאתם ממצרים, וזה שהיה עלול לטעון א"א ועבדו ועינו אותם קיים בהם
ואח"כ יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם א"כ היאך יקבלו את התורה כשהם מדוכאים
ורצוצים בגוף ובנפש ואין להם שום רצון וחשק.

והנה עתה כשאמרו ישראל נעשה ונשמע ראה שכבר נעשתה הפעולה הרצויה
ונכנס בהם חשק גדול והתעוררות לקבלת התורה וכיון שכבר הגיעו למדרגה הזאת
אז כבר אפשר לומר להם שיתנו מכספם לצדקה ולא ירע לבם בנתינתם אלא ידבנו
לבו, משא"כ קודם שאמרו נעשה ונשמע לא רצה הקב"ה לרפות ידיהם ולבקש
ממונם.

תרומה ועשו לי מקדש כדי ושכנתי בתוכם, שתשרה
שכינתי ביניכם, וק"ל. (אור מלא)

ויקחו לי תרומה. ובמדרש כיון ששמעו ישראל
נעשה ונשמע מיד א"ל הקב"ה ויקחו לי תרומה וצ"ב

**דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו' וזאת
התרומה אשר תקחו מאתם וגו'.** פתח הכתוב
ויקחו לי ומסיים תקחו מאתם. ונראה דהנה כתיב
(דה"י כ"ט יד) כי ממך הכל ומידך נתנו לך, וכה"א (הגי' ב
ח) לי הכסף ולי הזהב נאום ה', אבל
מחסד השי"ת שהצדקה נחשב
כמה שנתנו משלהם וזהו ויקחו לי
משלי וזאת התרומה אשר תקחו
מאתם כשלהם והבן. (שמועה טובה)

ועשו לי מקדש. י"ל בדרך מוסר
שבכל עת שבנ"י בונים ומקימים
מקדש מעט תהיה כוונתם למקום
השראת השכינה ולא להנאת עצמם
כגון שלטון או כבוד וזהו ועשו לי
מקדש לי לשמ"י. (תפוחי חיים)

ושכנתי בתוכם. בתוכו לא
נאמר אלא בתוכם, רמז שקדושת
ביהכנ"ס משפיעה גם על היחידים
בביתם, כי כל השייכים למקום
מקדש מעט מקבלים השפעה
עליהם ועל ביתם, וזהו בתוכם פי'
בתוך כל אחו"א מעושי המקדש
והמשתתפים בזה. (שם)

במדרש תנא רבי אליהו,
בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע
מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה,
והוא פלא, ועמדו בה כל מפרשי
התורה. ולדרכנו יש לפרשה,
דאיתא בזוה"ק באד"ז שאור האוזן
היא חוש השמיעה הוא כוללות כל
המוחין ברזא דדעת, והנה לא נברא

האדם אלא לעשות רצון אביו שבשמים, וצריך לעבוד
את הבוב"ה בכל עניינו ועסקיו ובכל דרכי דעהו,
אמנם פרא אדם יולד, ולו הבחירה ובידו גם לעשות
את הרע ח"ו, וע"כ נברא עם הדעה, שיתן דעתו
על כל דבר איך לעשות ועל ידו יתנהג בדרך הטוב,

חשוב ממנו, כי כך נקבע לו לראשון משפטו מן
השמים, וז"ש כמשפטו אשר הראית בהר. ובזה יובן
מ"ש בגמ' עירובין (פו.) רבי מכבד עשירים, ותמוה מה
בכך וכי בשביל ממון ראויים לכבוד, ולהנ"ל מיושב
דמאחר שפסקו להם גדולה מן השמים ראוי גם לנו
לכבדם לפי ערכם.

ועשית פרכת תכלת וארגמן וגו'. פירש"י לשון
מחיצה הוא ובלשון חכמים פרגוד, דבר המבדיל
בין המלך ובין העם. וכן בתרגום יונתן ב"ע ותעביד
פרגודא, ובגמ' ב"מ (נט.) שלשה אין הפרגוד ננעל
בפניהם פירש"י פרגוד מחיצה שבין שכינה לצבא
מרום, וכן בגמ' יבמות (סג:) כל הנשמות שבגוף
פירש"י גוף פרגוד שחוצץ בין שכינה למלאכים. ונראה
ביאור שכן קדש הקדשים הוא מקום השכינה ושם אין
רשאים אף מלאכים להכנס כדאמר בירושלמי (יומא
פ"א ה"ה) עה"פ וכל אדם לא יהיה באהל מועד (ויקרא
טז יז) אפי' אותן שכתב בהן (יחזקאל א') ודמות פניהם
פני אדם לא יהיו באהל מועד, וזהו שפרש"י שהפרכות
המבדילה בין הקדש לקדש הקדשים היא מחיצה שבין
שכינה לצבא מרום.

ית משכנא הוה מתגלגל הי כעכנא חזור חזור מלגיו
ללוחי משכנא וכד הוה מתפרק הוה פשיט הי כחוטרא
ע"כ. מה ענין בריח התיכון לנחש, י"ל דמבואר בתיקון"ז
(מ"ג ע"ב) על הכתוב נחש בריח (איוב כו יג), דא הווא
(התפארת) דאתמר ביה והבריח התיכון בתוך הקרשים,
ודא עמודא דאמצעייתא דאתקרי תיכון, בגין דאיהו
עמודא דאמצעייתא וכו'. הרי לך דהוא נחש הוא בריח
התיכון.

**והקמת את המשכן כמשפטו אשר הראית
בהר.** אמרו בירושלמי (שבת פ"ג ה"ב) וכי יש משפט
לעצים, אלא איזה הוא קרש זכה להינתן בצפון ינתן
בצפון בדרום ינתן בדרום, אילין דר' הושעיה ודבר פזי
הוון שאלין בשלמיה דנשיא בכל יום, והוון אילין דרבי
הושעיה עלין קדמאי ונפקין קדמאי, אזלין אילין דבר
פזי ואיתחתנות בנשיאותא אתון בעיין מיעול קדמאי,
אשיתאלת לרבי אימי, אמר לון רבי אימי והקמות
את המשכן כמשפטו וכי יש משפט לעצים אלא אי
זהו קרש זכה להינתן בצפון ינתן בצפון. בדרום ינתן
בדרום. למדנו מכאן שמי שנותנים לו גדולה בעוה"ז
אין לקפח את מקומו ולהעלות אחר במקומו אפילו

ונגרא מצינאה וכו' מן אילנא דנציב אברהם בבארה
דשבע וכד עברו ישראל ית ימא קטעו מלאכיא ית
אילנא וטלקוהו לימא והות טפי על אנפי מיא והוה
מלאכיא מכריז ואמר דין הוא אילנא דנציב אברהם
בבירא דשבע וכו' וצלי תמן בשום מימרא דה', והיינו
מ"ש (בראשית כא לג) ויטע אשל בבאר שבע ויקרא
שם בשם ה' אל עולם. הרי שהמטה הזה לא נעשה
תחילה להדידו אלא מקודש היה מתחילת נטיעתו
ע"י אברהם אבינו, ויעקב אבינו נטלו לשמירה בברחו
מבאר שבע, ומעתה מיושב מה דכתב והבריח התיכון
בה"א הידיעה היינו אותו הבריח הידוע מימות אברהם
אבינו ויעקב ע"ה.

והטעם שמקלו של יעקב דייקא נעשה בריח התיכון,
י"ל דמבואר בזוה"ק (ח"ב קע"ה ע"ב) אמר רבי שמעון
והבריח התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל
הקצה, דא הוא יעקב קדישא שלימא וכו'. יעקב אבינו
ע"ה נקרא בריח התיכון ע"ש בחינתו מדת תפארת
שהוא גופא היינו קו האמצעי וממנו מתפשטים כל
אברי מלכא. עוד כתב שם בתרגום יב"ע על הבריח
ונסבוי בני ישראל ועבדו מניה נגרא מציעאה אורכיה
שובעין אמין ופרישן מתעבדן ביה דכד הוה מוקמין

דרוש לחודש אדר מרבנו בעל הבני יששכר זיע"א

[מאמרי חודש אדר מאמר א]

בגמ' ריש פ"ב דמס' יו"ט (ביצה טו): הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר. דהנה ידוע מכתבי מרן האריז"ל (ליקו"ת טעמי המצות פר' בא) בענין ראשי חודשים, שכל החודשים הן בבחינת איברי הראש, אדר הוא סוד החוטם בשיעור קומת הראש, והנה בחוטם הוא חוש הריח וכו' והנה תראה, כל החושים נזכרין אצל חטא אדם הראשון, כי כולן השתמשו שם בחטאו, ותרא האשה וכו' (בראשית ג ו) חוש הראיה, ותקח מפרי חוש המישוש, ותאכל חוש הטעם, וישמעו חוש השמיעה, אבל חוש הריח לא נזכר שם, והנה נראה מזה אשר חוש הריח לא נפגם כל כך כאינך החושים, כי לא נשתמשו בו אז, על כן תמצא עד היום חוש הריח רוחני הנשמה נהנית ממנו ולא הגוף (ברכות מג ע"ב).

ובזה יונח לנו מאי דמביעא לן בגמרא (שם) מנין שמברכין על הריח, דכתיב כל הנשמה תהלל (תהלים ק ו), איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף זה הריח, ע"כ, והנה הוא לפלא בעיני, דהרי סתמא אמרו חז"ל אסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה (ברכות לה), ואפקו שם זאת בסברה ואסמיכו אקראי ל"י ולאין ומלואה (תהלים כד א) (קודם ברכה) והארץ נתן לבני אדם (שם קטו טו) (לאחר ברכה), ואם כן למה נצטרך לימוד על ברכת הנאת הריח, ואדרבא דבר שאין מברכין עליו צריכין אנו להתבונן מה נשתנה, כגון הא דאקשו האחרונים למה אין מברכין על שמיעת קול זמר וכיוצא, אבל הוא לדעת, ידידוע ענין הברכה הוא לברר הטוב מן הרע שנתערבו בחטא אדם הראשון בעץ הדעת טוב ורע, והנה כל החושים נזכרו שם, והנה יש בכלל סוד הביור:

ואסביר לך הענין באכילה (וממנו תקיש אל השאר), המאכל המוגשם אשר האדם אוכל, הנה הטוב והמובחר והיפה נברר ונעשה דם באדם להוסיף לו חיות, והרע נדחה לחוץ, והנה חוש הריח לא נפגם כל כך כנ"ל, אם כן לפי הדומה והנראה אין מן הצורך בו לבירור, וכן תמצא שאין בו הפרדה ובירור בגוף בפיס הנאותו, ועל כן הוא דבר שהנשמה נהנית בו הקיימת לעד, ולא הגוף הנפסד, וכיון שכפי הדומה אין צריך הנאה זו לבירור, סלקא דעתך אמינא שאין צריך לברר, על כן צריכין לימוד בפני עצמו שנצטרך לברר, והטעם נראה כי בהדי הוצא וכו', ועוד כיון שהבושם ההוא הוא דבר מוגשם בעולם הזה עולם העשיה צריכין לבירור ועל כן צריכין לברר, ודי בזה, ועל כל פנים יצא לנו אשר חוש הריח לא נפגם כל כך בחטא אדם הראשון, על כן משיח צדקנו שיתגלה במהרה בימינו נאמר בו פעולת חוש הריח (ישעיה יא ג) והריחו ביראת יי', הוא פעולת החושים שהוא פעולת הנשמה הקיימת לעד.

ותבונן בזה גם כן טעם לבשמים במוצאי שבת הוא לפי הנ"ל, כענין סעודת מוצאי שבת נקרא הליית מלכה, שאמרו הראשונים שמזאת הסעודה נהנה העצם לז, שיש לו כח הקיום שלא נהנה מעץ הדעת בערב שבת, ומעתה תבין הרמז, הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, שהוא בחינת החוטם אשר בו חוש הריח שהוא פעולת הנשמה דבר המתקיים, ולא פעולת הגוף, הבן הדבר.

עובדות והנהגות מרבתינו הקדושים מקאסאן זצוק"ל

מנהגי שבת קודש [ח"ד]

לד. אחר התפילה נכנס רבינו האור מלא לחדרו ולמוד שיעורים קבועים בספרי הבעש"ט הק' ותלמידיו זיע"א עד קידוש.

לה. בשנים הראשונות היה מנהגו אחר התפילה לביל שבת קודש לטייל בחוצות העיר בלווית המשכ"ק או אחד מבני ביתו, עד הדרך שמוליך אל הבית החיים ששם טמונים אבותיו הקדושים זיע"א או עד פתח הבית החיים, ואמר בקול כמה פעמים שבת וחזר לביתו.

לו. קודם קידוש אמר רבינו שיר השירים וביקר על בשמים והדסים והריח בהם.

לז. כשעה אחר התפילה נכנס לעריכת השולחן כשהוא חגור במקום החגורה עם המגבת שבו ניגב ידיו אחר נטילת ידים, והשלחן היה מסודר מצפון לדרום והנרות עמדו על השולחן בצד דרום, ורבינו ישב בצד צפון, והקפיד שיהיה השולחן מסודר באופן הנ"ל אפילו בשעת הדחק כשנאלץ רבינו לערוך שולחנו בביתו, צויה גם כן לסדר השולחן באופן הנ"ל אף על פי שהיה קשה לסדר שם השולחן באופן הנ"ל ודקדק ג"כ שיהיה להשלחן ארבע רגלים וארבעה קרנות.

לח. כשנכנס רבינו לעריכת השולחן עמד והסתכל בנרות והתחיל לומר (בנוסח רבוה"ק מזידיטשוב זיע"א) שבת שלום ומבורך שלש פעמים, שלום עליכם וכו', כשטליתו עדיין מונחת על כתפיו עד קידוש.

לט. בחרו הראשון דשלוש עליכם אמר שלום עליכם מלאכי השרת מלאכי השלום מלאכי עליון, ובחרו השני אמר בואכם לשלום מלאכי השרת מלאכי עליון, ובחרו השלישי אמר בפעם ראשונה ברכוני לשלום ובפעם השניה ברכוני לחיים ולשלום ובפעם השלישית ברכוני לחיים טובים ולשלום, ובחרו הרביעי אמר בצאתכם לשלום, ואחר כך ישב ואמר כי מלאכיו יצוה יכו'.

מ. בשנים הראשונות ישב רבינו בעת אמירת שלום עליכם, ולאחר שנשא את בת הרה"ק ר' שלום אליעזר זיע"א מראצפערט הי"ד התחיל לומר החרוז הראשון בעמידה, ולאחר השנה הראשונה לנישואיהם התחיל לעמוד עד אמירת כי מלאכיו, ואחר כך אמר אשת חיל, ואחר אשת חיל הכנים ידו תחת המפה שמעל החלות וסידר את הי"ב חלות.

מא. אחר כך אמר אתקינו סעודתא, ומיד אחר שגמר החרוז שביטין ושביקין אמר למבצע על רפתא, ואחר כך אמר איזהו דיבורים אשר לא שמעו תוכנם אף אלו שעמדו סביבו ואחר כך אמר, דא היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין, מזמור לדוד ה' רועי וגו'.

מב. ראוי לציין שכאשר נשאל פעם אחת רבינו לפרש מנהגו לומר שבת קודש הפיוט אומר בשבחין קודם הקידוש (כמנהג העולם) ובה משנה ממנהג זקניו הק' רבינו העטרת צבי מזידיטשוב זיע"א שהיה נוהג לומר אותו אחר קידוש בשעת הסעודה על פי הכתוב בשער הכוונות שכן נתקן על ידי האריז"ל לאמרו אחר האכילה, השיב רבינו בצחות לשונו:

זקניי הק' מזידיטשוב היה אחוז בליל שבת קודש שלהבת אש, ואחר כך התחיל באמירת שלום עליכם וכו' אשת חיל וכו' בהתלהבות נוראה, ובכל פעם התעלה מעלה מעלה עד שהגיע למדרגה שכמעט שלא נשאר מגודל קדושת השבת קודש שבערה בקרבן, ואם היה מוסיף ואומר גם אזמר בשבחין היה עלול לבוא עד כלות הנפש ולהסתלק מן העולם לפיכך הוכרח להפסיק ולחדות את אזמר בשבחין לאחר הקידוש, אולם אני ניסיתי בעצמי לומר כל הפיוטים והזמירות רצופין בזה אחר זה לפני קידוש ונוכחתי לראות כי לא קרה מאומה ולא באתי לידי סכנה, על כן נהגתי לאמרו כמנהג העולם קודם קידוש...

מראש צורים אראנו

תולדות אבותינו ורבותינו הקדושים זיע"א

תיכף לאביה כל הענין. רבינו השיב כדרכו שתאמר: "יהוסף בן חיה דרעזיא מצווה לכל העכברים שילכו להם", וצויה להזכיר שמו של איזה גוי מן העיר ולומר שילכו לביתו. יחד עם זאת הזהירה לבל תגלה את הענין לאיש. היא עשתה כן ואמרה אבי פכ"פ פוקד על כל העכברים ללכת לבית פלוני הגוי בעל טחנת הקמח, וכדבריו כן היה. לימים התאונן אותו הגוי באזני חבריו על המכה שפקדה אותו, וספר להם כי ביום בהיר א' פתאום נכנסו ובאו לבית הטחנה המון רב עדרים עדרים של עכברים ומלאו את ביתו וחדריו וכו'.

חלפו ימים ושוב הזדמן ובא ר' משה שלאמאביץ הנ"ל לבקר בחנותם, ובראותו כי העכברים נעלמו כלא היו לבלתי השאיר שריד פנה ואמר למרת רייזל אל נכון מסתמא כתבת לאביך עפ"י עצתי, הגיד נא ואל תכחדי דבר, היא הודתה בפניו אך ביקשה ממנו שישמור את הדבר בסוד. אולם ר' משה כמובן לא נצר את לשונו ופירסם את דבר המופת של רבינו, ולימים מועטים הנה שוב חזרו ובאו עכברים לחנותם כבראשונה. מיהרה מרת רייזל וכתבה לרבינו כי העכברים שבו והמה מתרוצצים וגורמים נזק בחנות, השיב לה רבינו אין זאת את אס ספרת את הדבר והלא אנכי הזהרתך לבל תגלי לאיש, ועתה שובי ותאמרי כבראשונה אך השמרי לבלתי יודע הדבר, ראי כי הזהרתך, ואכן כך עשתה ומני אז נפטרה מן העכברים כליל, ושוב לא סבלו מהם בכל המקומות שגרו אח"כ גם כעבור עשרות שנים.

אלו תמכרי ותהיה לך פרנסה, אולם השמרי לבל יקרב איש אל השק שבתוך הארון (זאלסט נישט צו לאזן קיינעם צו דער שאנק), וכך עשתה ואכן רווח לה. והיתה זקנתו של הרי"ח היא בתו של ר' ברוך מנדל נוהגת לספר כי במשך כל החורף מכרה אמה והתפרנסה ממכירת התפוחים, ואולם פעם אחת ניגשה ילדה קטנה (היא שנישאה אח"כ לר' מנחם יעקב ראזענפעלד מדעברעצין) אל הארון ושאלה, אמא, היש לך עוד מן התפוחים, ומני אותו רגע נעלמו התפוחים ולא נותר בשק אף תפוח אחד. כאשר באה האשה ומיהרה לספר על המקרה לרבינו השיב לה. הלא הזהרתך לבל תניחי לאיש לקרב אל הארון.

עוד סיפר: זקינו הרב ר' שמואל שעהנפעלד ז"ל מקאשוי חתן רבינו הבני שלשים, השתדל כל ימיו לעסוק במסחר כל שהוא וליהנות מגיע כפיו כי לא אבה להיות נצרך לבריות. מפעם לפעם שלח ידו בעסקים שונים, בתקופה מסוימת היה בעל חנות למכר קמח והתפרנס מכך. פעם א' נכנס ובא לחנותו מידעו ר' משה שלאמאביץ מקאשוי שהיה מכרו משכבר הימים מקאסאן, וישא עיניו וירא. והנה עכברים מהלכים בהמוניהם בין שקי הקמח וגורמים נזק רב לסחורה, ר' משה שידע אודות הסכנה של רבינו נגד מכה זו, התפלא ואמר אל אשת ר' שמואל היא בתו של רבינו. רייזל, מדוע אינך כותבת לאביך בענין העכברים המכלים את פרנסתכם, שמעה מרת רייזל לעצתו וכתבה

סיפר הרה"ג ר' יהוסף חיים שעהנפעלד זצ"ל אבד"ק קרית הרצוג [השבוע ביום ז' אד"א חל יום השלשים שולן] בן הרב ר' ישראל שלמה ז"ל נכד רבינו הבני שלשים זיע"א. יהודי אחד בשם ר' יודא לייב שניצלער רצה לקבוע משכנו בעיר 'נירעדהאז', אך התלבט בדבר באשר באותן הימים היתה העיר מצער ואך מתי מעט יהודים יראים וחרדים גרו בה, הלך איפוא לשאול את פי רבינו הבני שלשים. כאשר הציע את שאלתו ניצב רבינו זמן קצר תפוס ברעיוניו ואח"כ היה, כן גור בעיר הזאת ועוד יגיע עת שתוכל עשות טובה לאחד מנכדי. חלפו שנים וכאשר בא הרב ר' ישראל שלמה שיינפלד ז"ל נכד רבינו לגור בנירעדהאז בשנת תרפ"א. נזכר ר' יודא לייב בדברי רבינו, ולמרות שלא היה איש אמיד עכ"ז השתדל לתמוך במשפחת ר"ש שיינפלד וקצב לו דמי מעמדות מדי שבוע בשבוע.

עוד סיפר: אשר אבי זקנו (מצד אמו) היה מו"ר ר' ברוך מנדל גראס ז"ל, איש ירא אלקים ומלמד תינוקות בעיר מאדע בשנות כהונת רבנותו של רבינו הבני שלשים שם. לימים שבק חל"ח ונותרה אלמנתו עם עולליה בלא משען ומחיה. בצר לה פנתה אל רבינו וקבלה בפניו על מצבה הדחק וכו' אין בביתה לחם לפי הטף, שאל אותה רבינו האם יש לך בבית ארון סגור, השיבה הן, אם כך אמר רבינו, לכי לעיר סאלקע וקני לך שם שק מלא תפוחים, ואת השק תניחי בארון ומפירות